

4. Analytická část

4.1 Nemocensky pojištěné osoby

Základním ukazatelem, ke kterému se vztahují údaje o pracovní neschopnosti, je ukazatel průměrného počtu nemocensky pojištěných osob.

Průměrný počet nemocensky pojištěných – ukazatel udává průměrný počet osob, které jsou povinně či dobrovolně nemocensky pojištěné podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Zahrnuje všechny osoby, které byly alespoň po jeden den vykazovaného období nemocensky pojištěné. Do průměrného počtu nemocensky pojištěných nejsou započtení vojáci z povolání a příslušníci Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Celní správy ČR, Vězeňské služby ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace.

V případě více překrývajících se pojistných vztahů pojištěnce v rámci jednoho zaměstnavatele a jedné mzdové účtárny se započítává pojištěnec pouze jedenkrát. V ostatních případech je pojištěnec započítáván tolikrát, kolik má pracovních právních vztahů.

Způsob výpočtu:

$$\text{Průměrný počet nemocensky pojištěných osob} = \frac{\text{počet dní nemocenského pojištění jednotlivých pojištěných osob ve vykazovaném období}}{\text{počet kalendářních dní ve vykazovaném období}}$$

V roce 2018 činil **celkový** průměrný počet nemocensky pojištěných 4 732,7 tisíc osob, což je o 1,3 % více než v předchozím roce (v absolutním vyjádření došlo k navýšení o 61 tisíc). Bylo mezi nimi 50,5 % mužů a ženy tvořily 49,5 %. Počty nemocensky pojištěných podle pohlaví se k sobě již od roku 2016 neustále přibližují. Meziroční nárůst počtu nemocensky pojištěných byl vyšší u žen, a sice 1,7 %. V roce 2017 bylo nemocensky pojištěných 2 301,8 tisíc žen, v roce 2018 o 40 tisíc více. Mužů přibýlo 21 tisíc na počet 2 391,4 tisíc v roce 2018, v procentním vyjádření se jednalo o nárůst 0,9 %.

Počet dobrovolně nemocensky pojištěných – tedy **OSVČ** – poprvé od roku 2014 překonal 90tisícovou hranici. Průměrný počet nemocensky pojištěných OSVČ v roce 2018 dosáhl 91,3 tisíc. Přesto podíl těchto pojištěných OSVČ na celkovém počtu osob samostatně výdělečně činných na hlavní pracovní poměr dosáhl necelých 18 %. Oproti předchozímu roku došlo k nárůstu počtu nemocensky pojištěných OSVČ o 1,8 %. Muži se na tomto počtu podíleli z 60 %, žen bylo 40 %. Je však třeba zdůraznit, že i přes výše uvedený nárůst, stále nedosahuje počet nemocensky pojištěných OSVČ hodnot z minulosti, kdy např. před deseti lety jich bylo takto pojištěno o 100 tisíc více než v roce 2018.

S tím jak v posledních letech roste v České republice počet zaměstnanců, roste od roku 2013 i jejich průměrný počet nemocensky pojištěných. Za posledních pět let vzrostl tento ukazatel o 6,6 % (290 tisíc) na 4 733 tis. v roce 2018, s tím, že tento nárůst je rychlejší u žen.

Z **regionálního pohledu** je dlouhodobě nejvyšší průměrný počet nemocensky pojištěných v hlavním městě Praze – v roce 2018 jich bylo 1 267 tisíc (26,8 % republikové hodnoty). Zásadní roli zde sehrává skutečnost, že data v krajském třídění jsou zpracována podle sídla zaměstnavatele, resp. jeho mzdové účtárny, a není výjimkou, aby firma se sídlem v Praze působila v jiných regionech či dokonce celorepublikově. Druhé a třetí místo obsadily Jihomoravský kraj s 503 tis. pojištěnců (10,6% podíl) a Moravskoslezský kraj s 479 tisíci pojištěnců (10,1% podíl). Středočeský kraj, jakožto nejlidnatější kraj ČR, se umístil až na čtvrté příčce s 449 tis. pojištěnců (9,5 %). Jedním z faktorů, který toto ovlivňuje, je bezesporu dojíždění Středočechů za zaměstnáním do Prahy.

Třetina nemocensky pojištěných osob (1 578,8 tis.) pracuje **ve velkých firmách s 500 a více zaměstnanci**, obdobný podíl (32 %) je i pojištěných pracujících ve firmách do 50 zaměstnanců (1 497,9 tis.). Nejnížší podíl mezi nemocensky pojištěnými osobami představují **OSVČ** (2 %; 91,3 tis.), kteří jsou pojištěni dobrovolně.

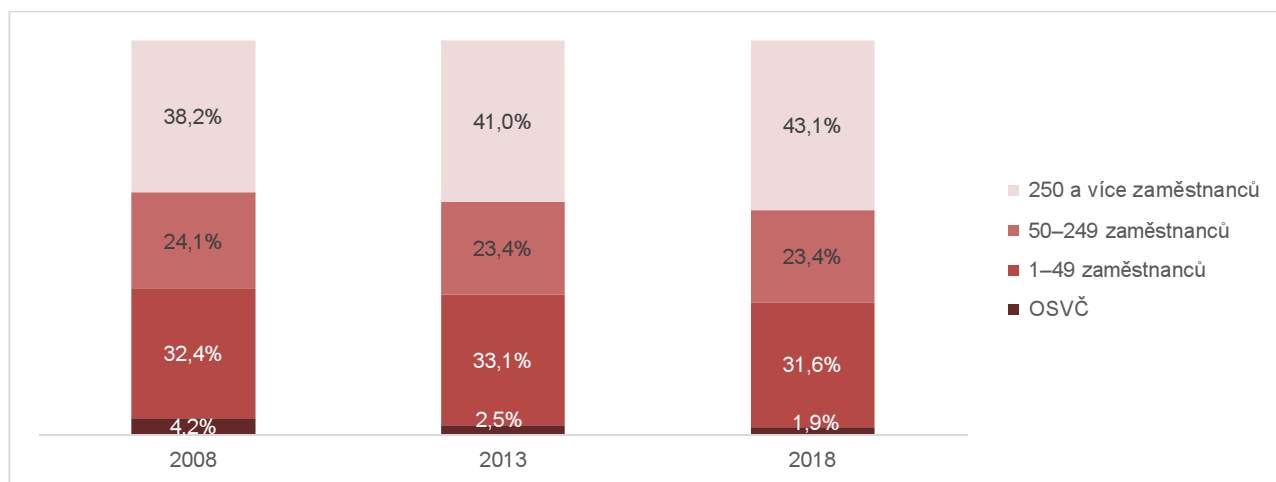

Tab. 1.1: Nemocensky pojištěné osoby v letech 2008–2018 (v tis. osobách)

Rok	Průměrný počet nemocensky pojištěných osob (v tis.)								
	Celkem	podle pohlaví		Celkem zaměstnanci	podle pohlaví		Celkem OSVČ	podle pohlaví	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
2008	4 572,4	2 423,8	2 148,6	4 381,0	2 293,0	2 088,0	191,4	130,8	60,7
2009	4 253,1	2 234,1	2 019,0	4 079,2	2 121,5	1 957,7	173,9	112,6	61,3
2010	4 311,0	2 234,1	2 076,8	4 132,8	2 121,9	2 010,9	178,2	112,2	66,0
2011	4 211,5	2 148,4	2 063,2	4 061,8	2 053,8	2 008,0	149,7	94,6	55,2
2012	4 471,9	2 281,4	2 190,5	4 366,2	2 216,3	2 149,9	105,7	65,1	40,6
2013	4 440,3	2 260,7	2 179,6	4 331,2	2 194,2	2 136,9	109,2	66,5	42,7
2014	4 464,1	2 272,9	2 191,2	4 358,3	2 207,8	2 150,6	105,7	65,1	40,6
2015	4 507,0	2 301,3	2 205,7	4 417,6	2 252,8	2 164,8	89,4	48,5	40,9
2016	4 571,3	2 328,5	2 242,8	4 481,8	2 273,5	2 208,3	89,5	55,0	34,5
2017	4 671,8	2 370,0	2 301,8	4 582,2	2 315,8	2 266,4	89,7	54,2	35,4
2018	4 732,7	2 391,4	2 341,3	4 641,5	2 336,8	2 304,6	91,3	54,5	36,7

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce zastoupenými **odvětvími**, co do počtu nemocensky pojištěných, jsou Zpracovatelský průmysl a Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel, což kopíruje strukturu české ekonomiky. Tato dvě odvětví dohromady zaměstnávají 40 % všech nemocensky pojištěných osob.

Graf 1.1: Struktura nemocensky pojištěných osob podle velikosti podniku v letech 2008–2018 (v %)

Zdroj: ČSÚ

Průměrný počet nemocensky pojištěných mladistvých – ukazatel udává průměrný počet nemocensky pojištěných osob mladších 18 let (viz § 350 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů).

Způsob výpočtu:

Průměrný počet nemocensky pojištěných mladistvých = počet dní nemocenského pojištění jednotlivých pojištěných mladistvých ve vykazovaném období / počet kalendářních dní ve vykazovaném období.

V roce 2018 bylo evidováno 12,7 tis. nemocensky pojištěných **mladistvých**, tedy osob mladších 18 let. Na celkovém počtu pojištěnců se podíleli 0,27 %. Jejich počet meziročně vzrostl z 11 tisíc o 1,7 tisíc, tj. o 0,3 %.

